РЕЦЕНЗІЯ

на онлайн-курс за програмою підвищення кваліфікації педагогічних працівників і працівниць «СЕН в освіті: розвиток наскрізних умінь учительства й учнівства»

Розробники програми: Гринько В., Дегтярьова О., Дрожжина Т., Елькін О., Рассказова О.

Авторський колектив онлайн-курсу: Гринько В., Дегтярьова О., Зима Н., Калужна Г., Крикун А., Мироненко Л., Плотникова О., Трибко О., Тутаєва М.

Онлайн-курс «СЕН в освіті: розвиток наскрізних умінь учительства й учнівства» призначений для педагогічних працівників і працівниць закладів загальної середньої освіти. Курс присвячено соціально-емоційному навчанню (СЕН) як системному підходу до розвитку наскрізних умінь учительства й учнівства та створення безпечного освітнього середовища.

Актуальність курсу не викликає сумніву. В умовах війни та тривалого стресу всі учасники освітнього процесу потребують підтримки психічного здоров'я, а педагоги та педагогині зазнають підвищеного ризику емоційного виснаження й вигорання. Курс відповідає завданням Концепції «Нова українська школа», яка визначає соціально-емоційні вміння складовою наскрізних умінь. Важливо, що автори розглядають СЕН не як окремий додаток до навчальної програми, а як основу культури закладу освіти. Окремої уваги заслуговує акцент на благополуччі самого учительства: курс показує, що емоційний стан педагога безпосередньо впливає на клімат у класі та психологічну безпеку дітей.

Курс має чітку та логічну структуру. Навчальний матеріал поділено на напрями, маршрути та станції, що дає змогу здобувачам і здобувачкам послідовно рухатися від теоретичних засад до практичних інструментів. Гейміфікована метафора маршруту підтримує мотивацію та допомагає орієнтуватися в обсязі матеріалу.

Зміст курсу охоплює ключові теми СЕН. Розглянуто міжнародні рамкові структури та програми СЕН, зокрема модель CASEL, програми RULER, Making Caring Common, СЕЕН (Університет Еморі) та платформу Explore SEL, а також досвід упровадження СЕЕН в Україні й інтеграцію СЕН у рамку наскрізних умінь НУШ. Значну увагу приділено створенню безпечного, здорового та інклюзивного освітнього середовища і розумінню СЕН як культури закладу освіти.

Курс також висвітлює нейробіологічні засади емоційної безпеки, феномен емоційного зараження та його вплив на клас і шкільну спільноту, питання емпатії, співпереживання та профілактики емпатійного дистресу. Окремі теми присвячено стресу, вигоранню й саморегуляції учительства, щоденним практикам збереження ресурсу, а також плеканню довіри в колективі та класі завдяки інструментам СЕН. Зміст подано послідовно: від особистості педагога до класу й шкільної спільноти, що допомагає усвідомити СЕН як цілісний підхід.

Курс вирізняється високим науковим рівнем і спирається на доказовий підхід. Автори використовують міжнародно визнані програми та дослідження відомих наукових центрів, зокрема Гарвардського університету та Університету Еморі, а також дані про вплив СЕН на успішність, поведінку й взаємини учнівства.

Теоретичні положення викладено доступно й точно, без спрощень, що спотворюють зміст. Складні поняття, зокрема нейроцепцію, емоційне зараження, емпатійний дистрес, вигорання як професійний феномен за МКХ-11, пояснено зрозумілою мовою та підкріплено прикладами зі шкільної практики. Методично курс добре продуманий: кожна тема поєднує теоретичну рамку, візуалізацію та завдання на перевірку розуміння.

Курс має чітку практичну спрямованість. Педагоги та педагогині отримують інструменти, які можна використовувати одразу: техніки саморегуляції, щоденні практики збереження ресурсу, підходи до створення спільних домовленостей і довіри в класі.

Сильними сторонами формату є якісна візуалізація, адже інфографіка та схеми допомагають швидко засвоїти складні моделі, а також аудіосупровід завдань, що робить курс доступнішим для різних стилів сприймання. Контрольні тести за маршрутами містять завдання на розуміння, а не лише на відтворення фактів, а гнучкий темп навчання враховує навантаження учительства. Тестові завдання складено добре: неправильні варіанти відповідей відображають типові помилки в розумінні СЕН, тому тести не лише перевіряють, але й навчають.

Онлайн-курс «СЕН в освіті: розвиток наскрізних умінь учительства й учнівства» є актуальним, науково обґрунтованим і практично значущим. Курс рекомендовано до використання для підвищення кваліфікації педагогічних працівників і працівниць закладів загальної середньої освіти.

Рецензентка:
Світлана Дрібас
кандидатка психологічних наук
«23» жовтня 2026 р.

